

ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ İŞLETMELERİN FİNANSAL ANALİZİNE ETKİLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Metin ATMACA*

ÖZET

Dünya genelinde muhasebe alanında hızlı gelişmeler yaşanmaktadır. Bu değişimlerin birisi de Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (UMS ve UFRS) alanındadır. Finansal raporlama uygulamalarında yaşanan değişimler, işletmelerin finansal tablolarının kompozisyonunu değiştirmekte ve dolayısıyla finansal analiz süreci de bu değişiklikten etkilenmektedir. Nitekim UMS ve UFRS uygulamalarının getirdiği değişimler ile finansal analiz ilişkisinin incelenmesi, işletmelerin özellikle alacakları stratejik kararlar açısından önemlidir. Bu bağlamda çalışmada UMS ve UFRS'lerin işletmelerin finansal tablo ve analizine ne şekilde etkide bulunduğunu incelemek amaçlanmakta olup, ilk olarak konuya ilişkin teorik çerçeve sunulmuştur. Daha sonra teorik çerçeve esas alınarak suretiyle İstanbul Sanayi Odası tarafından her yıl düzenli olarak 2007 yılı için yayımlanan "Türkiye'nin İlk 500 Büyük Sanayi Şirketi" listesi esas alınarak anket çalışması yapılmıştır. Bu anket çalışmasında UMS ve UFRS'lerin finansal analiz açısından işletmeler üzerindeki etkilerini ve algılamalarını ölçmek amaçlanmıştır.

***Anahtar Kelimeler:** Uluslararası Muhasebe Standartları, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Finansal Analiz*

* Arş.Gör. Dr., Marmara Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Muhasebe Finansman Bilim Dalı.

A RESEARCH TO ASSESSMENT FOR THE EFFECTS OF INTERNATIONAL ACCOUNTING AND FINANCIAL REPORTING STANDARDS ON FINANCIAL ANALYSIS OF ENTERPRISES

ABSTRACT

Across the globe, rapid changes have been occurring lately. International Accounting and Financial Reporting Standards (IAS and IFRS) take the lead among them. The changes in the application of financial reporting change the composition of financial statements of the enterprises thus the process of financial analysis is affected from this amendment. Nevertheless the inspection of the relation between the changes brought up by IAS and IFRS applications and the financial analysis relation is of vital importance in terms of the strategic decisions they will take. In this context, the purpose is to examine how the IAS and IFRS affects the financial statements and analysis of the enterprises and the theory regarding the first issue was presented in this framework. This was followed by the survey conducted based on the list of “The First 500 Greatest Industrial Corporations in Turkey” for the year 2007 regularly published by Istanbul Chamber of Commerce each year in line with the theoretical scope. The objective in this survey is to measure the effects of IAS and IFRS on enterprises in terms of financial analysis within the framework of this study conducted.

Key Words: *International Accounting Standards, International Financial Reporting Standards, Financial Analysis.*

1. GİRİŐ

Finansal tablolarda yer alan unsurların aynı muhasebe yöntem ve standartlar çerçevesinde sunulması, bu tabloları Őeffaf, karşılaştırılabilir ve gerçek durumu gösterir kılmaktadır. Dolayısıyla, çokuluslu Őiřletmeler baŐta olmak üzere tüm Őlkelerde faaliyet gösteren Őiřletmelerin ilgili taraflara faaliyet sonuçlarını gerçek biçimde sunmaları için Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (UMS ve UFRS) hazırlanmıŐtır. Bu standartlar, 1973-2001 yılları arasında IASC (International Accounting Standards Committee) tarafından Uluslararası Muhasebe Standartları (International Accounting Standards-IAS) olarak yayımlanmıŐtır. IASC'nin yayımlamıŐ olduğu UMS'leri 2001 yılı itibariyle IASB (International Accounting Standards Boards) kabul etmiŐ ve bu standartlar Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (International Financial Accounting Standards-IFRS) olarak yayımlanmıŐtır.

Muhasebe alanında uygulamaya baŐlanan ve hızla kullanımı yaygınlaŐan UMS ve UFRS'lerin finansal tabloların aynı ilkeler çerçevesinde hazırlanmasını zorunlu kılmaları yanında söz konusu finansal tabloların analizinde de etkili olmaktadır. Finansal tablolar analizi, Őiřletmeler hakkında yatırımcılara, yöneticilere ve kredi veren kuruluşlara doğru ve Őeffaf bilgi sunmada önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda uluslararası uygulamalar ile yerel uygulamalar temelinde hazırlanan

finansal tabloların sunacağı finansal analiz sonuçları, işletme ile ilgili tarafların farklı kararlar almasına yol açabilmektedir.

Bu çalışmada İstanbul Sanayi Odası tarafından yayınlanan ilk 500 sanayi firması esas alınmış olup, bu firmalara anket yöntemi ile ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmada, UMS ve UFRS'lerin işletmelerin finansal analizlerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Uluslararası muhasebe literatüründe tartışılan konuların başında UMS ve UFRS'ler gelmektedir. IASC ve IASB'nin ortaya çıkması ve standartları yayınlamasının ardından tartışmalar sırasıyla aşağıdaki konular üzerinde yoğunlaşmaya başlamıştır¹:

- Bu standartların, gelişmekte olan ülkeler veya gelişmiş ülkeler için uygun olup olmadığı ve bu ülkelerin bu standartları nasıl uygulamaya koyacakları,
- Bu standartların, ülkeler tarafından benimsenmesinin ve uyarlanmasının altında yatan sebeplerin neler olduğu,
- Bu standartların, uygulamaya geçirilmesi sürecinde ne gibi problemlerle karşılaşılabilir.

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun araştırması sonucunda; UFRS'lere uyumun ekonomik büyüme için çok önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan 91 ülkenin cevap dağılımı; %55 çok önemli, %35 önemli, %9 az önemli ve %1 önemsiz şeklindedir. Bu araştırma UFRS'lerin ekonomik büyümeye katkısını açıkça göstermektedir².

Ashbaug'un Londra Borsası'nda yer alan yabancı firmaların Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (United States Generally Accepted Accounting Principles-US GAAP) ve UMS ve UFRS kullanmalarını göz önüne alarak yaptığı çalışmasında, yatırımcılar açısından uluslararası nitelikte ve kaliteli muhasebe standartlarının önemli bir motivasyon kaynağı olduğunu vurgulamaktadır³.

Lainez ve Callao (2000), çalışmalarında belirli rasyolardan faydalanmak suretiyle UFRS'lerin finansal tablolar analizine etkilerini incelemiştir. Buna göre yapmış oldukları uygulama kapsamında, özellikle borçlanma oranlarında önemli etkilerin yaşandığını tespit etmişlerdir. Diğer yandan borçlanma oranlarına nazaran likidite oranı daha az etkilenmiştir. Çalışmalarında göze çarpan en önemli değişim

¹ Ahmet Ağca ve Rafet Aktaş, First Time Application of IFRS and Its Impact on Financial Ratios: A Study on Turkish Listed Firms, **Problems and Perspectives in Management**; 2007, Vol:5, Issue:2, Inform Global, s.99-100.

² International Financial Reporting Standards (IFRS) An AICPA Backgrounder, www.ifrs.com, s.4.

³ Ann Tarca, "International Convergence of Accounting Practices: Choosing Between IAS and US GAAP", **Journal of International Financial Management and Accounting**, Vol: 15-1, 2004, s.67-68

maddi duran varlıklarda olmuştur. Maddi duran varlıkların (tarihi maliyet, yeniden belirlenen maliyet) değerlendirme için farklı bir metod uygulanması sonucu işletmenin finansal tablolarının sunumunda değişim yaşanmıştır. Ayrıca kambiyo kar ve zararlarının finansal raporlama açısından farklılık yaratması, karlılık oranlarını da etkilemiştir⁴.

Petreski (2005), UMS ve UFRS'nin işletmelerin finansal tablolar analizine etkilerine ilişkin uluslararası bir işletmede örnek olay incelemesi yaptığı çalışmada, UMS ve UFRS'lerin işletmenin hem bilançosunda hem de gelir tablosunda önemli değişimlerin gerçekleştiğini tespit etmiştir. Buna göre, işletmenin UFRS uygulamaları nedeniyle özkaynaklarında bir azalış, borçlarında ise yüzdesel artış meydana gelmiştir. Özellikle işletmenin bilanço yapısına etkide bulunan bazı önemli UMS ve UFRS'ler sırasıyla; *UFRS-1 UFRS'nin İlk Kez Uygulanması*, *UFRS-3 İşletme Birleşmeleri*, *UMS-16 Maddi Duran Varlıklar*, *UMS-38, Maddi Olmayan Duran Varlıklar*, *UMS-19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar*, *UMS-12 Gelir Vergileri ve UMS -32&39 Finansal Araçların Sunumu*, *Ölçülmesi* standartlarıdır. Gelir tablosu açısından UMS/UFRS'lerin işletmenin satış ve net geliri üzerinde artış meydana getirdiği görülmüştür. Özellikle *UFRS-3 İşletme Birleşmeleri*, *UMS-16 Maddi Duran Varlıklar*, *UMS-18 Hasılat* standartlarının uygulamaları nedeniyle gelirden bir artış olmuştur⁵.

Çelik, Aygören ve Uyar (2007) çalışmalarında işletmelerin (Sermaye Piyasası Kurulu'na tabi olan) UFRS'lere ve yerel yasalara göre finansal tabloların hazırlanmasında ortaya çıkan finansal rasyo sonuçlarının farklılıklarının istatistiksel anlamlılığını araştırmışlardır. Bu doğrultuda UFRS'lerin işletmelerin finansal tablolarındaki kompozisyonuna etkisi de incelenmiştir. Çalışmada esas alınan 12 rasyo sonucunda yerel yasalar (tebliğler) çerçevesinde hazırlanan finansal tablolara göre hesaplanan; *uzun dönem borçluluk oranında*, *borç-özsermaye oranında* ve *duran varlıklar/özsermaye oranında* UFRS'lere göre hazırlanan finansal tablolarda belirgin farklılıklar oluştuğu görülmüştür. Bununla beraber hesaplanan diğer oranlarda da değişimler meydana geldiğini tespit etmişlerdir⁶.

Ağca ve Aktaş (2007), makale çalışmalarında, UFRS'lerin ilk kez uygulama sonuçları ve bu sonuçların finansal rasyolar üzerindeki etkilerini Türk işletmeleri yönünden incelemiştir. Bu çalışmada, İMKB'de yer alan işletmelerin UMS ve UFRS'lere uyumlu şekilde Sermaye Piyasası Kurulu'nun yayınlamış olduğu Seri XI, No:25'teki tebliğ hükümlerine bağlı olarak hazırladığı finansal tablolar ile bu tebliğden önce yasal mevzuata göre hazırladığı finansal tablolara göre hesaplanan finansal rasyoların sonuçları arasındaki farklılıkları araştırmıştır⁷. Araştırmada, beş temel sektörden 147 Türk işletmesi dahil edilmiş olup 12 adet

⁴ Jose A. Lainez ve Susana Callao, "The Effect of Accounting Diversity on International Financial Analysis: Empirical Evidence", **The International Journal of Accounting**, Vol: 35, No:1, 2000 s. 79.

⁵ Marjan Petreski, "The Impact of International Accounting Standards on Firms", **Financial Accounting and Reporting Section Meeting Paper**, 2006, s.6-7.

⁶ Muhsin Çelik, Hakan Aygören ve Süleyman Uyar, "The Impact of International Financial Reporting Standards on Financial Statements and Financial Ratios", **The Balkan Countries 1st International Conference on Accounting and Auditing**, Edirne, 2007, s. 834-835.

⁷ Ahmet Ağca ve Rafet Aktaş, **A.g.m.**, s. 99.

finansal rasyo kullanılmıştır. Ağca ve Aktaş, UMS ve UFRS'lerin uygulanması ile ortaya çıkan farklılıkların nedenlerini şu şekilde özetlemiştir⁸;

- UMS ve UFRS'lerin ilk kez uygulanması sonucu varlık ve yükümlülüklerin yeniden sınıflandırılması, bu unsurların ölçme ve değerlendirilmesinin yapılması,
- Varlık ve yükümlülük olarak nitelendirilemeyecek bazı varlık ve yükümlülüklerin kayıtlardan çıkartılması (örneğin, aktifleştirilen araştırma giderlerinin, giderlerin ortaya çıktığı dönemde gider olarak kaydedilmesi),
- Varlık veya yükümlülük olarak kayda alınması gereken kalemlerin kayda alınması (örneğin ertelenmiş vergi varlığı ve vergi yükümlülükleri, kıdem tazminatı karşılıkları)

Tüm bu düzeltmelerden kaynaklanan farklar sonucunda Ağca ve Aktaş, finansal tabloların gerek kalem bazında ve gerekse değer bazında değişmesine yol açtığını (aktif ve pasif toplamlarındaki değişimler) ve sektörel bazda (özellikle tekstil, giyim ve deri sektöründe) farklılıkların meydana geldiğini tespit etmişlerdir⁹.

Daske ve Gebhardt (2006), finansal raporlama kalitesinin UFRS sonucunda arttığı sonucuna varmıştır. Aynı zamanda firma mali tablolarının şeffaflığı, firma büyüklüğü, bağımsız kurul üyeliği ve kamuyu aydınlatmaları arasında pozitif ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Aksu ve Köseadağ (2006), UFRS ve kurumsal yönetim uygulamalarının finansal tablolar ve dipnotlarının şeffaflığına pozitif etkisi olduğu sonucuna varmışlardır. Benzer olarak Sayar, UFRS bankacılık sektöründe faaliyet gösteren kuruluşların likidite ve dipnot düzeyi arasında güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Gücenme ve Arsoy (2006) UFRS tabanlı nakit akışlarının işletme performansını yansıtmasında mevcut uygulamalara göre düzenlenen (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği) nakit akımı tablosuna göre daha gerçekçi olduğu sonucuna varmışlardır¹⁰.

UFRS'lere geçişin finansal tablolar üzerindeki etkilerini araştıran bir çalışmada Ernst & Young (2006) denetim firmasının 73 işletme üzerinde yaptığı çalışma sonuçları sunulmuştur. Denetim firmasının sonuçlarına göre işletmelerin % 66'sı UFRS'lere göre hazırlanan finansal tablolarda sunulan bilgilerin daha kaliteli ve güvenilir olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca işletmelerin %34'ünün gerçeğe uygun değer yaklaşımının finansal tablolarda yararlı olacağı görüşünde oldukları tespit edilmiştir¹¹.

Yine IOSCO'nun kendisine tabi borsalarda işlem gören işletmelere yönelik yaptığı 2007 yılı çalışmasına göre UFRS'lere uygulamalarının yaygınlaştığı tespit

⁸ Ahmet Ağca ve Rafet Aktaş, **A.g.m.**, s.111.

⁹ Ahmet Ağca ve Rafet Aktaş, "Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama (IAS/IFRS) Standartları İMKB'de Yer Alan Firmaların Finansal Tablolarını Nasıl Etkiledi?", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:18, 2007, s.1-16.

¹⁰ Muhsin Çelik, Hakan Aygören ve Süleyman Uyar, **A.g.b.**, s. 830-831.

¹¹ Yıldız Ayanoğlu, "UFRS'na Geçişte Yaşanan Sorunlar ve Dünyadaki Uygulamaları", **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:9, Sayı:3, 2007, s. 107.

edilmiştir. Bunun yanında PWC denetim firmasının 2007 yılında Belçika, Almanya, İtalya, Hollanda, Norveç, Portekiz ve İngiltere'deki 187 fon yöneticilerine yaptığı araştırma sonuçlarına göre, fon yöneticilerinin %60'nın UFRS'lere göre hazırlanan finansal tabloların işletmelerin finansal riskini ölçmede ve %57'sinin faaliyet riskini ölçmede yararlı olduğu görüşünde olduklarını belirtmişlerdir¹².

Akbulut ve Yanık (2007)'ın UFRS'lere ilk geçişin SPK'ya tabi olan 10 işletmenin finansal tabloları üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmalarında, UFRS uygulamalarının söz konusu işletmelerin mevcut uygulamalar ile hazırlanan finansal tablolarında önemli farklar oluşturduğu tespit etmişlerdir. Buna göre UMS ve UFRS'lerin işletmelerin bilançolarının varlık ve kaynak hesaplarında hem tutarsal hem de yüzdesel değişimlere yol açtığı aynı zamanda gelir tablosu kalemlerinde de aynı değişime neden olduğu görülmüştür¹³.

Akgül ve Akay (2003)'ün UMS'lerin uygulama etkinliğini tespit etmek amacıyla Türkiye'nin ilk 500 sanayi işletmesi üzerinde yaptıkları anket çalışmalarında, UMS'lerin işletmelerin, vizyon sağlayacağı, yönetimde karar alma kolaylaştıracağı, yatırımları etkin kılacağı, denetimi kolaylaştıracağı ve gerçekçi planlar yapmada yardımcı olacağı gibi önemli konularda katkı sağlayacağı görüşünde olduklarını belirtmişlerdir¹⁴.

Nuhoğlu ve Parlak (2008), Türkiye'de üretim sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin, (İMKB'ye kote olan 149 sanayi işletmesi) gelir tablosu farklılıklarını UFRS ve Kurumlar Vergisi Beyannamesi çerçevesinde incelemiştir. Bu çalışmada, SPK'nın Seri:XI, No:25 tebliği ile Kurumlar Vergisi Beyannamesi (Vergi Usul Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu hükümlerini de içeren) gelir tablosu kalemlerinin net kar tutarlarının önemli farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farkların mevcut kanunlar ile UFRS uygulamalarının esasları çerçevesinde oluştuğu belirtilmiştir¹⁵.

Ataman ve Özden (2009) Tek Düzen Hesap Planı (TDHP) çerçevesinde düzenlenen finansal tabloların UFRS'ye uyarlanması ve bu sürecin rasyo yöntemi ile analizini inceledikleri çalışmalarında, esas alınan işletmenin rasyo sonuçlarında önemli farklar tespit etmişlerdir. Buna göre, işletmenin genel olarak likidite oranları ile karlılık oranlarının TDHP'ye nazaran UFRS'de düşük çıktığı, buna karşın finansal yapı oranları ile faaliyet oranlarının ise, TDHP'ye göre UFRS'de daha

¹² Seval Kardeş Selimoğlu, "Dünyadaki Uygulamalardan Hareketle Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Üzerindeki Genel Etkileri", **XII. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu**, Kıbrıs, 2008, s.115-117.

¹³ Yıldız Akbulut ve Serap Yanık, "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Geçişin Finansal Tablolar Üzerindeki Etkileri", **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:9, Sayı:4, 2007, s.87-97.

¹⁴Başak Ataman Akgül ve Hüseyin Akay, Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2003, s. 204-237.

¹⁵ İrem Nuhoğlu ve Deniz Parlak, " Türkiye'de Üretim Sektöründe Gelir Tablosu Sunum Farklılıkları; UFRS ve Kurumlar Vergisi Beyannamesi Karşılaştırmalı Analizi, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:10, Sayı:4, s.103-116.

yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu farklılıklar UFRS’de yer alan birtakım düzenleme ve esaslardan kaynaklanmaktadır¹⁶.

Bu bağlamda UMS ve UFRS’lerin finansal tablolara ve analize etkilerine yönelik yapılan literatür araştırması sonucunda, bu standartların işletmelerin finansal analiz uygulamalarına etkilerini değerlendirmeye yönelik bir araştırma yapılmıştır.

3. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ FİNANSAL ANALİZE ETKİLERİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde, UMS ve UFRS’lerin işletmelerin finansal analiz uygulamalarına olan etkileri araştırılmıştır. Bu çalışmada, İstanbul Sanayi Odası tarafından açıklanan “Türkiye’nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu” esas alınmıştır. Bu bağlamda öncelikle araştırmanın metodolojisi sunulmuş olup, daha sonra araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde frekans analizi ile ortalama ve standart sapma değerlerden faydalanılmış olup, bu analizler çerçevesinde çıkan sonuçlar yorumlanmıştır.

3.1. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmanın metodolojisi kapsamında; araştırmanın amacına, önemine ve çalışmada kullanılan yöntemle ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacını, UMS ve UFRS’lerin işletmelerin finansal analiz uygulamaları üzerindeki etkilerinin belirlenmesi oluşturmaktadır.

3.1.2. Araştırmanın Önemi

UMS ve UFRS’ler, gün geçtikçe dünyada ve dolayısıyla ülkemizde uygulama alanını genişletmektedir. Bu genişlemeden ulusal ve uluslararası tüm işletmeler etkilenmektedir. UFRS ile birlikte muhasebe uygulamalarında, finansal tabloların hazırlanmasında ve dolayısıyla finansal analizde önemli değişimler yaşanmaktadır. Bu değişimlerin ve etkilerin ortaya konulması ve değerlendirilmesi ülkemizdeki mevcut muhasebe uygulamaları açısından önem arz etmektedir.

3.1.3. Araştırmada Kullanılan Yöntem

Araştırmanın yöntemi için veri toplama tekniği olarak anket seçilmiştir. Anket, birincil kaynaklardan bilgi toplamak üzere hazırlanan sistematik bir soru formudur. Anket yönteminde, araştırmanın problemini çözecek ve ele alınan

¹⁶ Başak Ataman ve Evrik Altuk Özden, “Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS’ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemi ile Analizi”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:44, 2009, s.71-72.

hipotezleri test edecek bilgileri sistematik biçimde toplama ve saklama amaçlanmaktadır¹⁷.

3.1.3.1. Ana Kütle ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın ana kütlesi olarak İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından her yıl açıklanan “Türkiye’nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu” seçilmiştir. Bu ana kütlede yer alan işletmelere mail, telefon ve diğer iletişim araçları yardımıyla ulaşılmaya çalışılmıştır. İSO’nun 2007 yılı itibarıyla yayınladığı ilk 500 sanayi işletmesi listesinde ismini açıklamamış olan 13 işletme ile 15 kamu işletmesi araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Bu bağlamda özel sektörde yer alan 472 işletme araştırmanın ana kütleliğini oluşturmaktadır.

Basit tesadüfi örneklem yöntemine göre ana kütleyle ilişkin standart sapma ve varyanslarının bilinmediği durumlarda ana kütleyle temsil eden örneklem büyüklüğünün tespitinde;

$n = [\pi (1-\pi) / (e / Z)^2]$ formülü¹⁸ kullanılmaktadır.

Bu doğrultuda % 90 güven aralığı ve % 10 hata payı ile araştırmanın örneklemi $(0.5 \times 0.5) / (0,10 / 1.645)^2 = 68$ adet işletme olarak hesaplanmaktadır. Hesaplanan örneklem büyüklüğü ana kütleinin % 5’inden büyük olması nedeniyle

$\sqrt{\left(\frac{N-n}{N-1}\right)}$ düzeltme faktörü ile çarpılmak suretiyle küçültülmek durumundadır.

Buna göre formülden küçültme faktörü $\sqrt{\left(\frac{472-68}{472-1}\right)} = 0.9261$ olarak çıkmıştır.

Sonuç olarak araştırmanın ana kütleliğini temsil eden örneklem büyüklüğü, $0.9261 \times 68 = 63$ adet işletmedir¹⁹.

Araştırma kapsamına; UMS ve UFRS’leri uygulayan ve dönem sonu düzeltmeleri ile UMS ve UFRS uygulamalarına geçen işletmeler dahil edilmiştir. Tablo 1’de sektörler bazında örneklem büyüklüğüne göre yapılması gereken ve yapılan anket sayıları sunulmuştur.

¹⁷ A. Hamdi İslamoğlu, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri-SPSS Uygulamalı**, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İzmit, 2009, s.113.

¹⁸ William G., Zikmund, **Business Research Methods**, The Dryden Pres, Fourth Edition, 1994, s.407-413.; Formüle yer alan; π : Dağılım oranı, e : Hata payı, e / Z : standart normal dağılım değeri.

¹⁹ Kemal Kurtuluş, **Pazarlama Araştırmaları**, Avcıol Basım-Yayın, Genişletilmiş 5. Baskı, İstanbul, 1996, s.235-236; Ercan Bayazıtlı ve Murat Koçsoy, “Hedef Maliyetlemenin Türk İmalat İşletmelerinde (İSO 500) Uygulanma Düzeyi ve Uygulanabilirliğinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma-1”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:42, 2009, s. 60.

Tablo 1: Araştırmaya Konu Olan Sektörler

Sektörler	Firma Sayısı	Yapılan Anket Sayısı
1-Madencilik ve Taş Ocakcılığı	9	2
2- Gıda, İçki, Tütün Sanayi	8	7
3-Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı	9	5
4-Orman Ürünleri ve Mobilya	3	1
5-Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	7	1
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	4	6
7- Taş, Toprağa Dayalı Sanayi	1	4
8- Metal Ana Sanayi	7	7
9- Metal Eşya, Makine, Techizat, Mesleki Aletler	5	5
10- Taşıt Araçları	4	4
11-Diğer İmalat Sanayi		5
12-Elektrik Sektörü	0	1
TOPLAM	72	4

Araştırmanın evreni olarak İSO'nun yayınladığı *En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu'nun* seçilmesinde bu firmaların muhasebe ve raporlama uygulamalarında birçoğunun uluslararası düzeyde faaliyet göstermesi ve UFRS'ye ilişkin uygulama konusunda elverişli bir kurumsal yapıya sahip olmaları etkili olmuştur. Bu şekilde araştırmadan çıkacak sonuçlar daha güvenilir ve tutarlı hale gelecektir.

3.1.3.2. Anket Formunun Hazırlanması ve Verilerin Analizi

Anket formu, UFRS'lerin finansal analize etkilerini ve uygulayıcıları üzerindeki algılamalarını ölçmeye yönelik oluşturulmuştur. Anket sorularının hazırlanması sürecinin başlangıcında literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Anket soruları, konuya ilişkin makale, çalışma raporları, bildiri, internet ve diğer araştırma kaynakları incelenmek suretiyle hazırlanmıştır²⁰.

Araştırmada kullanılan değişkenlerin yüzdesel dağılımları için frekans analizinden ve değişkenlerin ortalama ve standart sapma değerinden

²⁰ “GAAP Uyum 2002 Araştırma Raporu, Aktaran; Hikmet Ulusan, “*Menkul Kıymet Borsalarına Kayıtlı Şirketlerde IAS/IFRS'nin Kabulü veya IAS/IFRS'ye Uyum*”, s. 23; Deoitte, 2008 IFRS Survey, s. 1-11; IFRS : The European Investors View, <http://www.pwc.com/gx/eng/about/svcs/corporatereporting/ifrsinvestorsurvey.pdf> (20.05.2008); Mazars, <http://www.mazars.com/mazars/index.php>(20.05.2008), http://www.mazars.com/news/ias_ifrs_turkey.php(20.05.2008); EU IFRS Survey <http://www.essec-kpmg.net/us/eufin/pdf/papers/Cairns.pdf>(20.05.2008); Romir, IFRS, Accounting Reform, Complex Survey Results-2007, <http://www.accountingreform.ru/en/view/>(20.05.2008); Akgül ve Akay, A.g.e., s. 204-237.

faydalanılmıştır. Araştırmada frekans dağılımları ile ortalama ve standart sapma değerlerinin kullanılmasının nedeni, araştırma sonuçlarına ilişkin genel değerlendirmenin yapılabilmesi ve sonuçların yüzdesel anlamda yorumlarının yapılabilmesidir. Ayrıca araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS programından faydalanılmıştır.

3.2. Frekans Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırmada kullanılan anket formu, genel amaçlı sorular ile 5’li likert tipi sorulardan oluşmaktadır. UFRS’ye ilişkin genel bir değerlendirme yapabilmek amacıyla katılımcılara belirli sorular yöneltilmiştir. Daha sonra bu sorulara ilişkin değerlendirmede frekans analizi kullanılmıştır.

Araştırmada yer alan 5’li likert tipi sorular üç grupta toplanmıştır. Finansal analizin yapılma amaçları dikkate alınarak bu sorular oluşturulmuştur. Buna göre yatırım, yönetim ve kredi amaçlı finansal analize ilişkin oluşturulan sorular katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcılardan gelen cevapların frekans dağılımları hesaplanarak, değerlendirmeler yapılmıştır.

Anket formunda yer alan genel amaçlı sorulara ilişkin frekans dağılımları sırasıyla aşağıda yer almaktadır. Buna göre ankete katılan işletmelerin sektörel açıdan frekans dağılımları ile UFRS’leri takip etme biçimlerinin ve UFRS’lerde ortaya çıkan engellerin frekans dağılımları tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

Tablo 2: Ankete Katılan İşletmelerin Sektörel Açından Katılım Yüzdelерinin Belirlenmesi

Sektörler	Yapılan Anket Sayısı	Frekans (%)
1-Madencilik ve Taş Ocakcılığı	2	2
2- Gıda, İçki, Tütün Sanayi	14	15
3-Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı	10	11
4-Orman Ürünleri ve Mobilya	3	3
5-Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	2	2
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	15	16
7- Taş, Toprağa Dayalı Sanayi	9	10
8- Metal Ana Sanayi	13	14
9- Metal Eşya, Makine, Techizat, Mesleki Aletler	12	13
10- Taşıt Araçları	9	10
11-Diğer İmalat Sanayi	2	2
12-Elektrik Sektörü	2	2
TOPLAM	93	100

Ankete katılan işletmelerin sektörel dağılımı incelendiğinde; ilk sırada %16 ile Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi Sektörü gelmektedir. İkinci sırada ise %15 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayi Sektörü, üçüncü sırada ise %14 ile Metal Ana Sanayi Sektörü yer almaktadır. Daha sonra Metal Eşya, Makine, Techizat, Mesleki Aletler Sektörü %13, Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sektörü

%11, Taş, Toprağa Dayalı Sanayi Sektörü ve Taşıt Araçları Sektörü %10, Orman Ürünleri Sektörü %3, Madencilik ve Taşocaklığı, Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi, Elektrik ve Diğer İmalat Sanayi Sektörleri %2 şeklinde sıralanmıştır.

Tablo3: UFRS'lere İlişkin Revizyon ve Değişimlerinin Takibine İlişkin Kaynakların Frekans Dağılımları

	FREKANS	%
İnternet	88	32,4
Gazete	20	7,4
Ulusal mesleki kuruluşlara ait yayınlar	68	25
Uluslararası mesleki kuruluşlara ait yayınlar	47	17,2
Mesleki dergiler	49	18
TOPLAM	272	100

Ankete katılan işletmelerin UFRS'lere ilişkin revizyon ve değişimlerin takibinde yararlandıkları kaynakların başında %32.4 ile internet gelmektedir. İkinci olarak %25 ile ulusal mesleki kuruluşlara ait yayınlar, %18 ile de mesleki dergiler seçeneği üçüncü sırada yer almaktadır. Dördüncü sırada %17.2 ile uluslararası mesleki kuruluşlara ait yayınlar dördüncü olurken, gazete %7.4 ile son sırada yer almıştır.

Tablo 4: UFRS'lerin Uygulanmasında Karşılaşılan Engel/Engellere İlişkin Frekans Dağılımları

	FREKANS	%
Zaman alıcı olması	40	20,2
Üst düzey mesleki eğitim gerektirmesi	63	31,8
Ulusal muhasebe uygulamalarının vergi yönlü yapıları	58	29,3
Anlaşılabilir olmaması veya karmaşık olması	37	18,7
TOPLAM	198	100

Ankete katılan işletmelerin UFRS'lerin uygulanmasında karşılaşılan engellerin yüzdesel olarak değerlerine bakıldığında, "UFRS'lerin üst düzey mesleki eğitim gerektirmesi" %31.8 ile ilk sırada yer almıştır. İkinci olarak % 29.3 ile ulusal muhasebe uygulamalarının vergi yönlü yapıları, üçüncü sırada %20.2 zaman alıcı olmaları seçeneği yer almıştır. Son sırada ise %18.7 ile anlaşılabilir olmaması veya karmaşık olması seçeneği bulunmaktadır.

Anket formunda yer alan 5'li likert tipi sorularda; (1) Kesinlikle Katılıyorum, (2) Katılıyorum, (3) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, (4) Katılmıyorum, (5) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde bir kodlama yapılmıştır. Buna

göre anket formunda yer alan 5’li likert tipi sorulara ilişkin frekans dağımları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5: Yatırım Amaçlı Finansal Analizin Frekans Dağılım Tablosu

DEĐİŐKENLER (SORULAR)	(1)%	(2)%	(3)%	(4)%	(5)%	Toplam
YATIRIM AMAÇLI FİNANSAL ANALİZ						
1-UFRS ile ortak bir muhasebe dilinin kullanılması, yatırımcıların doğru kararlar vermesini sağlar.	50,5	41,9	5,4	2,2	-	100
2-UFRS, işletmelerin finansal analiz açısından değerlendirilmesinde ulusal ve uluslar arası işletmelerle karşılaştırılabilirlik düzeyini artırır.	54,8	39,8	4,3	1,1	-	100
3-UFRS, işletmelerde sektörel karşılaştırılabilirlik düzeyini artırır.	32,2	55,9	9,7	2,2	-	100
4-UFRS, işletmelerin uluslararası sermaye piyasalarına kotasyonunu kolaylaştırır.	34,4	43	20,4	2,2	-	100
5-UFRS, işletmelerin uluslararası sermaye ve para piyasalarına uyumunu kolaylaştırır.	36,6	48,4	11,8	3,2	-	100
6-UFRS, işletmelerin finansal tablolarında dönemler arası karşılaştırılabilirliği kolaylaştırır.	35,5	53,8	9,7	1,1	-	100
7-UFRS’lerde yer alan değerleme ölçekleri (Tarihi maliyet, Cari maliyet, Gerçeğe Uygun Değer, Net Gerçekleşebilir Değer, vb. gibi) finansal tablolarda gerçeğe uygun görünümü sağlamaktadır.	36,6	51,6	11,8	-	-	100
8-UFRS, işletmelerin varlık yapılarının (Dönen ve Duran Varlık) analizinde etkilidir.	28	53,8	17,2	1,1	-	100
9-UFRS, işletmelerin mali yapılarının analizinde borç ve özkaynak dağılımında etkilidir.	25,8	57	16,1	1,1	-	100
10-UFRS, işletmelerin yatırım kararlarının doğru yönde alınmasına katkı sağlar.	28	45,2	23,7	3,2	-	100
11-UFRS, işletmenin yatırımlarında finansal dengenin sağlanması açısından etkilidir.	18,3	55,9	22,6	3,2	-	100
12-UFRS, işletmelerin karlılık durumunun ve analizinin doğru saptanmasını sağlar	22,6	59,1	17,2	1,1	-	100
13-UFRS, işletmelerin piyasa değerlerinin gerçeğe uygun ölçülmesinde etkilidir.	23,7	57	18,3	1,1	-	100
14-UFRS’ye göre hazırlanan finansal tablolar yatırımcıların güven düzeyini artırır.	35,5	52,7	10,8	1,1	-	100

Yatırım amaçlı finansal analiz açısından UFRS’ye ilişkin değerkenlerin frekans dağımlarının yorumları şu şekildedir;

Ankete katılan işletmelerin UFRS ile muhasebede ortak bir dil kullanılması sonucunda yatırımcıların doğru kararlar vereceği ifadesine çok yüksek oranda katıldıkları görülmektedir. Buna göre kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum oranı yaklaşık olarak %92 civarındadır. Yine yatırım analizi açısından işletmeler UFRS’lerin ulusal ve uluslararası karşılaştırılabilirliğini arttırdığı görüşüne yüksek

oranda olumlu yönde katılım göstermişlerdir. Bu sonuca göre kesinlikle katılıyorum yaklaşık olarak %55, katılıyorum ise %40 civarındadır. Yatırım amaçlı finansal analiz kısmında yer alan 3. soruya ilişkin katılıyorum oranı %56'dır. Ortaya çıkan bu sonuç ankete katılan işletmelerin, UFRS'lerin işletmelerde sektörel karşılaştırılabilirlik düzeyini artırması yönünde ortak görüşe sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca bu soruya ilişkin kararsızların oranı da düşük düzeyde kalmıştır.

UFRS'lerin işletmelerin uluslararası sermaye piyasalarına kotasyonunu kolaylaştırması ile para ve sermaye piyasalarına uyumunu ölçen sorulara verilen cevaplar ağırlıklı olarak pozitif yönlü yani kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum şeklindedir. Oranlara bakıldığında 4. soruya katılıyorum, % 43, kesinlikle katılıyorum % 34.4 olup, 5. soruya ise katılıyorum % 48.4, kesinlikle katılıyorum % 36.6'dır. Bunun yanında 4. soruya kararsız kalan işletmelerin oranı % 20.4 iken, 5. soruda bu oran % 11.8'dir.

İşletmelerin finansal analiz açısından önem verdikleri bir husus da finansal tabloların dönemlerarası karşılaştırılabilirliğidir. Buna ilişkin olarak ankete katılan işletmelerin UFRS'lerin dönemler arası karşılaştırılabilirliği kolaylaştırdığı ifadesine % 53.8 katılıyorum, % 35.5 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu oranlara göre ankete katılan işletmelerin UFRS'lerin işletmelerde dönemlerarası karşılaştırılabilirliği kolaylaştırdığını söylemek mümkündür. Yine bu soruya ilişkin kararsız kalan işletmelerin oranı % 9.7'de kalmış olup, olumsuz yaklaşan işletmelerin oranı çok düşük seviyededir.

Değerleme ölçekleri açısından UFRS'lerin etkilerini ölçen 6. soruya ise, işletmeler oldukça olumlu cevaplar vermişlerdir. Verilen cevaplar % 36.6 kesinlikle katılıyorum, % 51.6 ise katılıyorum şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar, ankete katılan işletmelerin UFRS'lerde yer alan değerlendirme ölçeklerinin finansal tablolarda gerçeğe uygun görünüm sağladıkları görüşünde birleştiklerini göstermektedir. UFRS'lerin varlık ve mali yapılarına olan etkilerini ölçmeye yönelik sorulan 7. ve 8. sorularda ankete katılan işletmeler, hem varlık hem de mali yapılarını UFRS uygulamalarının etkilediğini belirtmişlerdir. Buna göre "UFRS, varlık yapısını etkilemiştir" ifadesine kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum oranı yaklaşık % 82'dir. "UFRS, mali yapılarını etkilemiştir" ifadesine de % 83 civarında pozitif yönlü katılım göstermişlerdir. Her iki soru için kararsız kalanların oranı ise % 16-17 arasında değişim göstermiştir. Yine katılmıyorum ifadesine verilen cevaplar çok düşük düzeydedir.

Finansal analizde kullanılan en önemli oranlardan birisi de finansal denge oranı olan yatırım oranıdır. İşletmelerde yatırımların isabetli şekilde alınması bu oranında yeterli düzeyde çıkmasına neden olmaktadır. Buna bağlı olarak çalışmada UFRS'lerin işletmelerde yatırım kararlarının doğru şekilde alınmasına katkı sağladığına % 73.2 (kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum), yatırımlarda finansal dengenin sağlanmasında UFRS'lerin etkili olduğuna ise yaklaşık % 74 oranında katıldıkları görülmektedir. Her iki ifade de birbirini tamamlamakta ve sonuçlar paralellik göstermektedir. Bunun yanında katılmıyorum ifadesine katılım oldukça düşük düzeyde kalmıştır. Kararsızların oranı ise % 22-24 marjında yer almıştır.

UFRS'lerin şletmelerin karlılık oranlarını ve piyasa değerlerini ölçmeye yönelik 12. ve 13. sorulara verilen cevapların oranları olumlu yönde gerçekleşmiştir. Ankete katılan şletmelerin %59.1'i UFRS'lerin şletmelerin karlılık durumunda ve analizinde; % 57'si ise, piyasa değerinin doğru saptanmasında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ankete katılan şletmeler, yatırım amaçlı analiz soruları içerisinde UFRS'lerin şletmelerin karlılık durumuna ve piyasa değerlerinin doğru saptanmasına etkide bulunduğu ifadesine en yüksek katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu sorulara ilişkin kararsızların oranı %17-18 civarında kalmıştır.

Ankete katılan şletmeler, UFRS'lere göre hazırlanan finansal tabloların yatırımcıların güven düzeyini arttırdığı görüşündedirler. Bu durumun çalışmadaki oranlarına bakıldığında şletmeler, yaklaşık %53 oranında katılıyorum ile yaklaşık %36 oranında kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu soruya ilişkin kararsızım cevabı %11 olup, katılmıyorum cevabını verenlerin oranı %1'dir.

Tablo 6: Yönetim Amaçlı Finansal Analizin Frekans Dağılım Tablosu

YÖNETİM AMAÇLI FİNANSAL ANALİZ	(1)%	(2) %	(3) %	(4) %	(5) %	Toplam
15-UFRS, işletme yönetimine (yöneticilerine) işletmenin gerçeğe uygun durumunun ve performansının daha doğru analiz edilmesine yardımcı olur.	28	57	12,8	2,2	-	100
16-UFRS, birden fazla finansal tablo düzenlemeyi ortadan kaldırması (MSUGT ve yerel diğer yasal mevzuata göre) ile işletmelere zaman tasarrufu sağlar.	21,5	34,4	29	14	1,1	100
17-UFRS'ye göre hazırlanan finansal tablolar işletme yönetiminin sağlıklı ve doğru kararlar vermesini sağlar.	21,5	59,1	18,3	1,1	-	100
18-UFRS, finansal tabloların hazırlanmasında esnekliği artırır.	15,1	43	34,4	7,5	-	100
19-UFRS, işletmelerde finansal uyumsuzlukları ortadan kaldırarak, finansal raporlamada güvenilirlik düzeyini olumlu yönde etkiler.	59,1	23,7	14	3,2	-	100
20-UFRS, işletmelerde stratejik kararların alınmasında doğru ve güvenilir finansal bilgi sunar.	16,1	63,4	17,2	3,2	-	100
21-UFRS, muhasebe uygulamalarının (kayıt ve belge düzeni) kalite düzeyini olumlu yönde etkiler.	24,7	49,5	19,4	6,5	-	100
22-UFRS, işletmelerin denetim faaliyetlerinin kolaylaştırılmasına yardımcı olur.	32,3	45,2	21,5	1,1	-	100
23-UFRS'lerin uygulanması, raporlama elemanlarının bilgi düzeyini artırır ve böylece personelin kalifiyesini(niteliklerini) olumlu yönde etkiler.	37,6	48,4	12,9	1,1	-	100
24-UFRS işletmelerde finansal tablolar analizinin kalite düzeyini artırır.	33,3	52,7	12,9	1,1	-	100

Yönetim amaçlı finansal analiz açısından UFRS'ye ilişkin değişkenlerin frekans dağılımlarının yorumları şu şekildedir;

Ankete katılan işletmeler %85 oranında UFRS'lerin yöneticilere işletmelerin gerçeğe uygun durumunu ve performansını doğru analiz etmede yardımcı olduğunu düşünmektedirler. Bu soruya kararsız kalanlar ise %13 civarındadır. UFRS'lerin birden fazla finansal tablo düzenlemeyi ortadan kaldırması suretiyle işletmelere zaman tasarrufu sağladığı görüşüne katılma oranı, %34.4 olarak

gerçekleşmiştir. İşletmelerin kesinlikle katılıyorum oranı %22'dir. Ayrıca bu soruya işletmelerin %14'ü katılmadığı, %29 ise kararsız olduğu cevabını vermişlerdir. Bu soruda UFRS'lerin karmaşık ve zaman alıcı olması gibi olumsuz yönlerine verilen cevaplar belirleyici olmuştur.

UFRS'lere göre hazırlanan finansal tabloların işletme yönetiminin doğru kararlar vermesinde etkili olduğuna katılan işletmelerin oranı % 59'dur. Kesinlikle katılıyorum cevabının oranı % 22 olup, kararsızlar % 18'dir. Bu sonuçlar 14. soruya verilen cevaplar ile paralellik arz etmektedir. Ankete katılan işletmeler, UFRS'lerin işletmelerde hem performans durumunun belirlenmesinde hem de işletme yöneticilerinin doğru karar almasında etkili olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Ankete katılan işletmeler, UFRS'lerin finansal tablolarda esneklik sağlamaktadır görüşüne % 43 katılıyorum, % 15 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ancak kararsızların oranının % 34 olarak gerçekleşmesi bu görüşe olumlu katılma düzeyini düşürmüştür. UFRS'lerin finansal uyumsuzlukları ortadan kaldırması ile finansal raporlamada güvenilirlik düzeyini arttırdığı görüşüne katılımcıların % 59'u oldukça yüksek oranda olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu soruya verilen katılıyorum cevabının oranı % 24 olup kararsızların ve olumsuz düşünenlerin oranı düşüş seviyededir.

İşletmelerde stratejik kararların doğru ve sağlıklı biçimde alınması işletme faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir. "UFRS'ler işletmelerde stratejik kararların alınmasında ve finansal bilginin güvenilir olmasında etkilidir" görüşüne işletmeler % 63.4 gibi yüksek oranda olumlu yaklaşmışlardır. Yine ankete katılan işletmeler, UFRS'lerin muhasebe uygulamalarının kalite düzeyini olumlu yönde etkilediğini düşünmektedirler. Bu soruya olumlu cevap verenler yaklaşık % 50 oranındadır. Kararsız kalanların oranı ise düşük düzeydedir. UFRS'lerin muhasebe uygulamalarının kalite düzeyini olumlu yönde etkilediği sonucunu destekleyen diğer bir sonuç, UFRS uygulamalarının işletmelerin raporlama çalışanlarının bilgi düzeyini artırmasıdır. Bu soruda çıkan %38 kesinlikle katılıyorum ile % 49 katılıyorum oranları da bu ifadeleri desteklemektedir.

Ankete katılan işletmeler, UFRS'lerin denetimi kolaylaştırdığı ifadesine olumlu % 45, çok olumlu % 32 şeklinde katılım göstermişlerdir. Kararsızların oranı % 22 olup, olumsuz cevap verenlerin oranı çok düşük seviyededir. Yönetim amaçlı finansal analiz açısından UFRS'lerin finansal tablolar analizinde kalite düzeyini arttırdığı görüşüne olumlu katılma düzeyi % 86 olup, kararsızların oranı % 13 civarındadır. Bu sonuçlar ankete katılan işletmelerin, UFRS uygulamalarına göre düzenlenen finansal tabloların ve finansal analizlerin işletmelerde güvenilir sonuçlar alınmasında etkili olduğu görüşünde birleştiklerini göstermektedir.

Tablo 7: Kredi Amaçlı Finansal Analizin Frekans Dağılım Tablosu

KREDİ AMAÇLI FİNANSAL ANALİZ	(1)%	(2) %	(3) %	(4) %	(5) %	Toplam
25-UFRS uygulamaları, işletmelerin kredibilite (kredi değerliliğini) düzeylerinin doğru tespitinde etkilidir.	30,1	57	10,8	2,2	-	100
26-UFRS, işletmenin sermaye yapısının fiziksel (üretim gücü) ve yapısal (nominal) korunmasını sağlar.	20,4	47,3	25,8	6,5	-	100
27-UFRS, işletmelerde farklı sonuçları ortadan kaldırarak finansal analizin daha gerçekçi oluşmasını sağlar.	30,1	55,9	12,9	1,1	-	100
28-UFRS uygulamaları işletmelerin likidite yapısının analizinde etkilidir.	24,7	57	17,2	1,1	-	100
29-UFRS uygulamaları, işletmelerin faaliyet yapılarının analizlerinde etkilidir.	23,7	57	18,3	1,1	-	100
30-UFRS'ye göre hazırlanan nakit akış tabloları, finansal analizin etkinliğini artırır.	23,7	53,8	19,4	2,2	-	100

Kredi amaçlı finansal analiz açısından UFRS'ye ilişkin değişkenlerin frekans dağılımlarının yorumları şu şekildedir;

Ankete katılan işletmeler, UFRS uygulamalarının işletmelerin kredi değerliliğinin belirlenmesinde etkili olduğu ifadesine % 87 oranında katıldıkları görülmektedir. Bu ifadeye kararsız kalanların oranı % 11'dir. Olumsuz şekilde cevaplayan işletmelerin oranı ise oldukça düşük seviyededir. Ankete katılan işletmeler, UFRS'lerin işletmelerin sermaye yapısının korunması ifadesine % 47 katılıyorum ve % 20.4 kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu soruya kararsız kalan işletmelerin oranı yaklaşık % 26 olup, bu grupta yer alan en yüksek kararsız oranıdır.

Ankete katılan işletmelerin, UFRS'lerin farklı finansal sonuçları ortadan kaldırması ile finansal analizi olumlu yönde etkilediği görüşünde oldukları görülmektedir. Bu düşüncüyü yönetim amaçlı sorular içerisinde yer alan 19. ve 24. sorulara verilen cevaplar da destekler niteliktedir. Likidite oranlarına etkisi dikkate alındığında UFRS'lerin işletmelerin likidite yapılarına etkide bulunduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre işletmelerin % 57'si etkili olduğunu, % 25'i çok etkili olduğunu belirtmişlerdir. Faaliyet oranları için sonuçlar değerlendirildiğinde yine benzer şekilde UFRS'lerin faaliyet oranlarında da etkili olduğu (yaklaşık % 81) açıkça görülmektedir. Bunun yanında UFRS'lerde finansal tabloların önemli bir parçasını nakit akış tablosu oluşturmaktadır. UFRS'lere göre hazırlanan nakit akış tablosunun finansal analizin etkinliğini artırır ifadesine ankete katılan işletmelerin %

77'si artırdığı görüşünde oldukları cevabını vermişlerdir. Kararsız kalan işletmelerin oranı %19 civarındadır.

3.3.Verilerin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçlarının

Değerlendirilmesi

Anket formunda yer alan 5'li likert tipi soruların ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 8, Tablo 9 ve Tablo 10'da sunulmuştur. Analiz edilen değişkenlere ilişkin en fazla katılım sağlanan ilk üç değişken ile en az katılım sağlanan son üç değişkenin ortalama değerleri esas alınarak analiz yapılmıştır.

Tablo 8: Yatırım Amaçlı Finansal Analizin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

YATIRIM AMAÇLI FİNANSAL ANALİZ AÇISINDAN	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance
UFRS, işletmelerin finansal analiz açısından değerlendirilmesinde ulusal ve uluslar arası işletmelerle karşılaştırılabilirlik düzeyini artırır.	93	1,00	4,00	1,5161	,63610	,405
UFRS ile ortak bir muhasebe dilinin kullanılması, yatırımcıların doğru kararlar vermesini sağlar.	93	1,00	4,00	1,5914	,69527	,483
UFRS'nda yer alan değerlendirme ölçekleri (Tarihi maliyet, Cari maliyet, Gerçeğe Uygun Değer, Net Gerçekleşebilir Değer, vb. gibi) finansal tablolarda gerçeğe uygun görünümü sağlamaktadır.	93	1,00	3,00	1,7527	,65368	,427
UFRS, işletmelerin finansal tablolarında dönemler arası karşılaştırılabilirliği kolaylaştırır.	93	1,00	4,00	1,7634	,66591	,443
UFRS, finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven sağlar.	93	1,00	4,00	1,7742	,67774	,459
UFRS, işletmelerde sektörel karşılaştırılabilirlik düzeyini artırır	93	1,00	4,00	1,8172	,69072	,477
UFRS, işletmelerin uluslararası sermaye ve para piyasalarına uyumunu kolaylaştırır	93	1,00	4,00	1,8270	,76537	,586
UFRS, işletmelerin uluslar arası sermaye piyasalarına kotasyonunu kolaylaştırır.	93	1,00	4,00	1,9032	,79488	,632
UFRS, işletmelerin varlık yapılarının (Dönen ve Duran Varlık) analizinde etkilidir.	93	1,00	4,00	1,9140	,70180	,493

UFRS, işletmelerin mali yapılarının analizinde borç ve özkaynak dağılımında etkilidir.	93	1,00	4,00	1,9247	,67946	,462
UFRS, işletmelerin piyasa değerlerinin gerçeğe uygun ölçülmesinde etkilidir. Piyasa Değeri / Defter Değeri	93	1,00	4,00	1,9677	,68289	,466
UFRS, işletmelerin karlılık durumunun ve analizinin doğru saptanmasını sağlar	93	1,00	4,00	1,9770	,66678	,445
UFRS, işletmelerin yatırım kararlarının doğru yönde alınmasına katkı sağlar.	93	1,00	4,00	2,0215	,80728	,652
UFRS, işletmenin yatırımlarında finansal dengenin sağlanması açısından etkilidir.	93	1,00	4,00	2,1075	,72924	,532

Tablo 8’de yer alan değişkenlerin genelinde standart sapma değerleri hemen hemen aynı seviyelerde olduğu görülmektedir. Bu bakımdan yapılan tanımlayıcı istatistik sonuçlarına göre yatırım başlığı altında yer alan sorularda, ortalamalar (mean) dikkate alınarak işletmelerin en fazla “**Finansal analiz açısından değerlendirilmesinde ulusal ve uluslararası işletmelerle karşılaştırılabilirlik düzeyini**” artıracığı görüşünde birleştikleri görülmektedir (1,5161). İkinci olarak 1,5914 ile “**UFRS ile ortak bir muhasebe dilinin kullanılması, yatırımcıların doğru kararlar vermesini sağladığı**” görüşü ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada ise, 1,7527 ortalama ile “**UFRS’lerde yer alan değerlendirme ölçekleri finansal tablolarda gerçeğe uygun görünümü sağlar**” ifadesi yer almaktadır.

Yine yatırım açısından UFRS uygulamalarının etkileri dikkate alındığında, işletmeler en az 2,1075 ile “**UFRS, işletmenin yatırımlarında finansal dengenin sağlanması açısından etkilidir**” ifadesine katıldıkları görülmektedir. Bu ifadeyi ikinci olarak 2,0215 ile “**UFRS, işletmelerin yatırım kararlarının doğru yönde alınmasına katkı sağlar**” ifadesi izlemektedir. Üçüncü sırada ise, 1,9770 ortalama sağlayan “**UFRS, işletmelerin karlılık durumunun ve analizinin doğru saptanmasını sağlar**” görüşü yer almıştır.

Tablo 9: Yönetim Amaçlı Finansal Analizin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

YÖNETİM AMAÇLI FİNANSAL ANALİZ AÇISINDAN	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance
UFRS'lerin uygulanması, raporlama elemanlarının bilgi düzeyini artırır ve böylece personelin kalifiyesini olumlu yönde etkiler.	93	1,00	4,00	1,7742	,70909	,503
UFRS işletmelerde finansal tablolar analizinin kalite düzeyini artırır.	93	1,00	4,00	1,8172	,69072	,477
UFRS, işletme yönetimine (yöneticilerine) işletmenin gerçeğe uygun durumunun ve performansının daha doğru analiz edilmesine yardımcı olur.	93	1,00	4,00	1,8925	,69879	,488
UFRS, işletmelerin denetim faaliyetlerinin kolaylaştırılmasına yardımcı olur.	93	1,00	4,00	1,9140	,76123	,579
UFRS, işletmelerde finansal uyumsuzlukları ortadan kaldırarak, finansal raporlamada güvenilirlik düzeyini olumlu yönde etkiler.	93	1,00	4,00	1,9677	,71402	,510
UFRS'ye göre hazırlanan finansal tablolar işletme yönetiminin sağlıklı ve doğru kararlar vermesini sağlar.	93	1,00	4,00	1,9892	,66748	,446
UFRS, işletmelerde stratejik kararların alınmasında doğru ve güvenilir finansal bilgi sunar.	93	1,00	4,00	2,0753	,67946	,462
UFRS, muhasebe uygulamalarının (kayıt ve belge düzeni) kalite düzeyini olumlu yönde etkiler.	93	1,00	4,00	2,0803	,83713	,701
UFRS, finansal tabloların hazırlanmasında esnekliği artırır.	93	1,00	4,00	2,3441	,82745	,685
UFRS, birden fazla finansal tablo düzenlemeyi ortadan kaldırması (MSUGT ve yerel diğer yasal mevzuata göre) ile işletmelere zaman tasarrufu sağlar.	93	1,00	5,00	2,3871	1,01116	1,022

Tablo 9'da yer alan değişkenlerin genelinde standart sapma değerleri hemen hemen aynı seviyelerde olduğu görülmektedir. Bu bakımdan yapılan tanımlayıcı istatistik sonuçlarına göre yönetim başlığı altında yer alan sorularda, ortalamalar (mean) dikkate alınarak işletmelerin en fazla 1,7742 ile **“UFRS'lerin uygulanması, raporlama elemanlarının bilgi düzeyini arttırdığı ve personelin kalifiyesini olumlu yönde etkiler”** görüşünde birleştikleri görülmektedir. İkinci olarak 1,8172 ile **“UFRS işletmelerde finansal tablolar analizinin kalite düzeyini artırır”** görüşü ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada ise, 1,8925 ortalama ile **“UFRS, işletme yönetimine (yöneticilerine) işletmenin gerçeğe uygun**

durumunun ve performansının daha doğru analiz edilmesine yardımcı olur” ifadesi yer almaktadır.

Yönetim açısından UFRS uygulamalarının etkileri dikkate alındığında, işletmeler en az 2,3871 ortalama ile **“UFRS, birden fazla finansal tablo düzenlemeyi ortadan kaldırması (MSUGT ve yerel diğer yasal mevzuata göre) ile işletmelere zaman tasarrufu sağlar”** ifadesine katıldıkları görülmektedir. Bu ifadeyi ikinci olarak 2,3441 ile **“UFRS, finansal tabloların hazırlanmasında esnekliği artırır”** ifadesi izlemektedir. Üçüncü sırada ise, 2,0803 ortalama sağlayan **“UFRS, muhasebe uygulamalarının (kayıt ve belge düzeni) kalite düzeyini olumlu yönde etkiler”** görüşü bulunmaktadır.

Tablo 10: Kredi Amaçlı Finansal Analizin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

KREDİ AMAÇLI FİNANSAL ANALİZ AÇISINDAN	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance
UFRS uygulamaları, işletmelerin kredibilite (kredi değerliliğini) düzeylerinin doğru tespitinde etkilidir.	93	1,00	4,00	1,8495	,69072	,477
UFRS, işletmelerde farklı sonuçları ortadan kaldırarak finansal analizin daha gerçekçi oluşmasını sağlar.	93	1,00	4,00	1,8590	,67480	,455
UFRS uygulamaları işletmelerin likidite yapısının analizinde etkilidir.(Cari Oran= Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Borçlar, Asit Test Oranı= Dönen Varlıklar- Stoklar / Kısa Vadeli Borçlar) Nakit Oranı= Hazır Değerler+Menkul Değerler / Kısa Vadeli Borçlar)	93	1,00	4,00	1,9462	,68152	,464
UFRS uygulamaları, işletmelerin faaliyet yapılarının analizlerinde etkilidir. (Alacak Devir Hızı = Satışlar / Ortalama Alacaklar, Stok Devir Hızı = Satışlar / Ortalama Stoklar)	93	1,00	4,00	1,9677	,68289	,466
UFRS'ye göre hazırlanan nakit akış tabloları, finansal analizin etkinliğini artırır.	93	1,00	4,00	2,0215	,75150	,565
UFRS, işletmenin sermaye yapısının fiziksel (üretim gücü) ve yapısal (nominal) korunmasını sağlar.	93	1,00	4,00	2,1828	,83336	,694

Tablo 10'da yer alan değişkenlerin genelinde standart sapma değerleri hemen hemen aynı seviyelerde olduğu görülmektedir. Bu bakımdan yapılan tanımlayıcı istatistik sonuçlarına göre kredi başlığı altında yer alan sorularda,

ortalamlar (mean) dikkate alınarak işletmelerin en fazla 1,8495 ortalama ile **“UFRS uygulamaları, işletmelerin kredibilite (kredi değerliliğini) düzeylerinin doğru tespitinde etkilidir”** görüşünde birleştikleri görülmektedir. İkinci olarak 1,8590 ile **“UFRS, işletmelerde farklı sonuçları ortadan kaldırarak finansal analizin daha gerçekçi oluşmasını sağlar”** görüşü ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada ise, 1,9462 ortalama ile **“UFRS uygulamaları işletmelerin likidite yapısının analizinde etkilidir”** ifadesi yer almaktadır.

Yine kredi açısından UFRS uygulamalarının etkileri dikkate alındığında, işletmeler en az 2,1828 ortalama ile **“UFRS, işletmenin sermaye yapısının fiziksel (üretim gücü) ve yapısal (nominal) korunmasını sağlar”** ifadesine katıldıkları görülmektedir. Bu ifadeyi ikinci olarak 2,0215 ile **“UFRS’ye göre hazırlanan nakit akış tabloları, finansal analizin etkinliğini artırır”** ifadesi izlemektedir. Üçüncü sırada ise, 1,9677 ortalama sağlayan **“UFRS uygulamaları, işletmelerin faaliyet yapılarının analizlerinde etkilidir”** görüşü bulunmaktadır.

SONUÇ

UMS ve UFRS'ler, muhasebenin ortak bir dil olarak kullanılmasında önemli rol oynamaktadır. Bu standartlara uygun olarak hazırlanan finansal tabloların gerçeğe uygun sunumu sağlaması amaç edinilmiş olup, bu standartlar mevcut muhasebe uygulamalarına göre hazırlanan finansal tablolara önemli yenilikler getirmektedir. UMS ve UFRS'lerin işletmelerin finansal tablolar ve analizine etkilerini ölçmeye yönelik İSO tarafından açıklanan Türkiye'nin ilk 500 sanayi kuruluşu esas alınarak bir anket çalışması yapılmıştır. Araştırmada kullanılan frekans analizi ile ortalama ve standart sapma analizleri değişkenlerin yüzdesel dağılımları elde edilmiş olup, bu dağılımlar çerçevesinde genel değerlendirmeler yapılmıştır. Bu doğrultuda UFRS'lerin yatırım amaçlı finansal analize etkileri açısından yapılan değerlendirmeler ışığında öne çıkan sonuçlar şunlardır;

- UFRS'lerin uygulanması sonucunda, muhasebede ortak bir dilin kullanılması ile yatırım kararlarının doğru yönde alınmasına katkı sağladığı,
- UFRS'lerin, işletmelerin karlılık durumuna ve piyasa değerlerinin doğru saptanmasına etkide bulunduğu,
- UFRS'lerin, işletmelerin sektörel açıdan karşılaştırılabilirlik düzeyini artırdığı,
- UFRS'lerin, işletmelerin finansal analiz açısından değerlendirilmesinde ulusal ve uluslararası işletmelerle karşılaştırılabilirlik düzeyini artırdığı görülmektedir.

Araştırmada UFRS'lerin, yönetim amaçlı finansal analize etkileri değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerden öne çıkan sonuçlar maddeler halinde şu şekildedir;

- UFRS'lerin işletmelerin stratejik kararların alınmasında doğru ve güvenilir finansal bilginin sunulmasında,
- UFRS'lerin işletme yönetiminin doğru kararlar almasında,
- UFRS'lerin işletme performansının doğru analiz edilmesinde,
- İşletmelerde finansal raporlama açısından finansal uyumsuzlukları ortadan kaldırılmasında etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Son olarak araştırmada UFRS'lerin kredi amaçlı finansal analizi için değerlendirmeler yapılmış olup, analizde öne çıkan noktalar şunlardır;

- UFRS'lerin işletmelerin kredi değerliliğinin tespitinde,
- UFRS'lerin işletmelerin likidite ve faaliyet yapılarında,
- UFRS'lere göre hazırlanan nakit akış tablosunun finansal analizin etkinliğinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Ayrıca verilerin ortalama ve standart sapma değerleri sonucunda;

- UFRS'lerin, şişletmelerin kredibilite (kredi değerliliğini) düzeylerinin doğru tespitinde etkili olduğu,
- UFRS'lerin, raporlama elemanlarının bilgi düzeyini arttırdığı ve personelin kalifiyesini olumlu yönde etkilediği,
- UFRS'lerin, şişletmelere finansal analiz açısından değerlendirilmelerinde ulusal ve uluslararası şişletmelerle karşılaştırılabilirlik düzeylerini yükselttiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anket sonuçları UMS ve UFRS'lerin şişletmelerin finansal analiz süreçlerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda şişletme ilgililerinin finansal tabloları analiz etmede ve yorumlamada bu standartları özenle ve dikkatle göz önüne almaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AĞCA, Ahmet ve Rafet AKTAŞ, First Time Application of IFRS and Its Impact on Financial Ratios: A Study on Turkish Listed Firms, **Problems and Perspectives in Management**; 2007, Vol:5, Issue:2, Inform Global, s.99-112.
- AĞCA, Ahmet ve Rafet AKTAŞ, “Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama (IAS/IFRS) Standartları İMKB’de Yer Alan Firmaların Finansal Tablolarını Nasıl Etkiledi?”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:18, 2007, s.1-16.
- AKBULUT, Yıldız ve Serap YANIK, “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Geçişin Finansal Tablolar Üzerindeki Etkileri”, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:9, Sayı:4, 2007, s.69-98
- AKGÜL, Başak Ataman ve Hüseyin AKAY, **Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2003.
- ATAMAN, Başak ve Evrik Altuk ÖZDEN, “Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS’ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemi ile Analizi”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:44, 2009, s.59-73.
- AYANOĞLU, Yıldız, “UFRS’na Geçişte Yaşanan Sorunlar ve Dünyadaki Uygulamaları”, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:9, Sayı:3, 2007, s.99-133.
- BAYAZITLI, Ercan ve Murat KOÇSOY, “Hedef Maliyetlemenin Türk İmalat İşletmelerinde (İSO 500) Uygulanma Düzeyi ve Uygulanabilirliğinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma-1”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:42, 2009, s.58-75.
- ÇELİK, Muhsin, Hakan AYGÖREN ve Süleyman UYAR, “The Impact of International Financial Reporting Standards on Financial Statements and Financial Ratios”, **The Balkan Countries 1st International Conference on Accounting and Auditing**, Edirne, 2007, s.827-836.
- DEOITTE, International Financial Reporting Standards Survey, 2008, s. 1-11.
- International Financial Reporting Standards (IFRS) An AICPA Backgrounder, www.ifrs.com.
- İSLAMOĞLU, A. Hamdi **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri-SPSS Uygulamalı**, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İzmit, 2009.
- KURTULUŞ, Kemal, **Pazarlama Araştırmaları**, Avcıol Basım-Yayın, Genişletilmiş 5. Baskı, İstanbul, 1996.
- LAINEZ, Jose A. ve Susana CALLAO, “The Effect of Accounting Diversity on International Financial Analysis: Empirical Evidence”, **The International Journal of Accounting**, Vol: 35, No:1, 2000 s. 65-83.

- NUHOĞLU, İrem ve Deniz PARLAK, “ Türkiye’de Üretim Sektöründe Gelir Tablosu Sunum Farklılıkları; UFRS ve Kurumlar Vergisi Beyannamesi Karşılaştırılmalı Analizi, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:10, Sayı:4, s.103-116.
- SELİMOĞLU, Seval Kardeş “Dünyadaki Uygulamalardan Hareketle Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Üzerindeki Genel Etkileri”, **XII. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu**, Kıbrıs, 2008, s.106-125.
- PETRESKI, Marjan “The Impact of International Accounting Standards on Firms”, **Financial Accounting and Reporting Section Meeting Paper**, 2006, s.1-12
- TARCA, Ann, “International Convergence of Accounting Practices: Choosing Between IAS and US GAAP”, **Journal of International Financial Management and Accounting**, Vol: 15-1, 2004, s.60-91.
- ULUSAN, Hikmet, “Menkul Kıymet Borsalarına Kayıtlı Şirketlerde IAS/IFRS’nin Kabulü veya IAS/IFRS’ye Uyum”, **Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi**, 2005, s.5-30.
- ZIKMUND William G., **Business Research Methods**, The Dryden Pres, Fourth Edition, 1994.
- <http://www.pwc.com/gx/eng/about/svcs/corporatereporting/ifrsinvestorsurvey.pdf> (20.05.2008).
- <http://www.mazars.com/mazars/index.php>(20.05.2008).
- http://www.mazars.com/news/ias_ifrs_turkey.php(20.05.2008).
- <http://www.essec-kpmg.net/us/eufin/pdf/papers/Cairns.pdf>(20.05.2008).
- <http://www.accountingreform.ru/en/view/>(20.05.2008).